

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ім. І. БОБЕРСЬКОГО**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

Спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія

Освітньо-кваліфікаційний рівень „Бакалавр“

ЛЬВІВ – 2018

Укладач: к.е.н., доц. Павленчик Атаолій Олександрович

© Львівський державний університет фізичної культури, 2018.

Зміст

Вступ.....	4
Розподіл балів за видами контролів.....	5
Структура навчальної дисципліни.....	6
Програма курсу “Економічна теорія”.....	7
Плани семінарських занять та їх зміст.....	9
Перелік питань на підсумковий модульний контроль 1.....	29
Перелік питань на підсумковий модульний контроль 2.....	31
Рекомендована література.....	34

Вступ

Економічна теорія як фундаментальна наука постійно розвивається, формуються нові напрями досліджень, набувають довершеності, уточнюються або відхиляються економічні концепції і теоретичні постулати, які не витримали випробувань практикою.

Особливих якісних змін набувають теоретичні дослідження економічного життя суспільства на етапі трансформаційних перетворень, оскільки виникає потреба не лише у теоретичному осмисленні нових реалій, а й у необхідності підготувати суб'єктів економічного господарювання і суспільство в цілому до нових умов. Таким чином, економічна теорія є основою економічної політики, обґрунтуванням практичних дій суб'єктів господарювання у сфері практичної діяльності.

В курсі економічної теорії розглядаються основні проблеми ринкової економіки та економічної політики і вивчення її законів, економічних категорій тощо дає основні знання загальнотеоретичного характеру, формує у студентів світогляд, вчить пізнанню економічних явищ і процесів, що відбуваються в суспільстві, а для студентів факультету туризму є теоретичною основою для вивчення інших економічних дисциплін.

На сучасному етапі навчання студенти мають опанувати великий обсяг інформації для своєї професійної підготовки, використавши при цьому весь загал можливостей: лекції, семінарські й практичні заняття, написання рефератів із тематики дисципліни тощо.

Складнощі проявляються лише в тому, що вони з перших днів перебування в університеті розпочинають вивчати економічну теорію ще не встигши адаптуватися до роботи у вищій школі, а відтак мають великі труднощі, що проявляються у невмінні конспектувати лекції, писати реферати, працювати з підручниками і чітко та ясно викладати свої думки. Тому дані методичні рекомендації розраховані на студентів молодших курсів і їх метою є сприяти у вивченні економічної теорії.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ВИДАМИ КОНТРОЛІВ*

Форма навчання / Теми занять	Поточне оцінювання			Екзаменаційна оцінка	Підсумкова оцінка
	Разом	Семінарські заняття	Самостійна робота		
Денна форма навчання	50	42	8	50	100
Тема 1.	50	0-3	0-1	50	100
Тема 2.		0-3	0-1		
Тема 3.		0-3	0-0,5		
Тема 4.		0-3	0-0,5		
Тема 5.		0-3	0-0,5		
Тема 6.		0-3	0-0,5		
Тема 7.		0-3	0-0,5		
Тема 8.		0-3	0-0,5		
Тема 9.		0-3	0-0,5		
Тема 10.		0-3	0-0,5		
Тема 11.		0-3	0-0,5		
Тема 12.		0-3	0-0,5		
Тема 13.		0-3	0-0,5		
Тема 14.		0-3	0-0,5		
Заочна форма навчання	50	30	20	50	100
Тема 1.	50	-	20	50	100
Тема 2.		-			
Тема 3.		-			
Тема 4.		0-5			
Тема 5.		0-5			
Тема 6.		0-5			
Тема 7.		-			
Тема 8.		-			
Тема 9.		-			
Тема 10.		-			
Тема 11.		0-5			
Тема 12.		0-5			
Тема 13.		0-5			
Тема 14.		-			

*Підсумковий вид контролю: Екзамен

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
61-67	E		
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					заочна форма					
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
		л	п	с	інд		с.р.	л	п	с	інд
Модуль 1											
Змістовий модуль 1. Економічна теорія: основи та методологія											
ТЕМА 1. Предмет та метод курсу “Економічна теорія”.	6	2		2		2	6	2			4
ТЕМА 2. Суспільне виробництво, його фактори.	6	2		2		2	6	2			4
ТЕМА 3. Тема 3. Економічна система суспільства і власність.	6	2		2		2	6	2			4
ТЕМА 4. Товарне виробництво. Закономірності його розвитку.	6	2		2		2	7			2	5
ТЕМА 5. Гроші та їх функції	6	2		2		2	7			2	5
ТЕМА 6. Основи ринкової економіки	6	2		2		2	7			2	5
ТЕМА 7. Ринкова інфраструктура	6	2		2		2	7				7
Разом за змістовим модулем 1	42	14		14		14	46	6		6	34
Модуль 2											
Змістовий модуль 2. Економічна теорія: мікро- та макроаспекти											
ТЕМА 8. Економічні основи функціонування підприємства. Підприємництво	7	2		2		3	5	2			3
ТЕМА 9. Ефективність функціонування капіталу	7	2		2		3	5	2			3
ТЕМА 10. Зайнятість та ринок робочої сили. Безробіття	7	2		2		3	5	2			3
МА 11. Трудові відносини і заробітна плата	7	2		2		3	7			2	5
ТЕМА 12. Суспільне відтворення і його циклічність	7	2		2		3	7			2	5
ТЕМА 13. Фінансово-кредитна система суспільства. Державний бюджет	7	2		2		3	7			2	5
ТЕМА 14. Система міжнародних економічних відносин	6	2		2		2	8				8
Разом за змістовим модулем 2	48	14		14		20	44	6		6	32
Усього годин	90	28		28		34	90	12		12	66

ПРОГРАМА КУРСУ “ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ” (28 год.)

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії (2 год.)

1. Зародження економічних знань. Основні етапи розвитку економічної теорії.
2. Предмет науки і метод її дослідження.
3. Економічні закони, категорії і принципи.

Тема 2. Суспільне виробництво, його чинники (2 год.)

1. Сутність виробництва як процесу суспільної праці.
2. Основні фактори (чинники) виробництва.
3. Економічні потреби і економічні інтереси, їх суть і структура.
4. Потреби суспільства і обмеженість ресурсів. Крива виробничих можливостей.

Тема 3. Економічна система суспільства і власність (2 год.)

1. Економічні системи суспільства, їх діалектика і типи.
2. Власність як економічна категорія, її суть і функцію.
3. Трансформація форм власності в Україні.
4. Приватизація державного майна в Україні.

Тема 4. Товарне виробництво. Закономірності його розвитку (2 год.)

1. Товарне виробництво, його характерні риси і умови виникнення.
2. Товар і його властивості.
3. Двоїстий характер праці втіленої в товарі.
4. Закон вартості, його суть та механізм дії.

Тема 5. Гроші та їх функції (2 год.)

1. Гроші як засіб розвитку товарно-грошових відносин.
2. Суть і функції грошей.
3. Грошовий обіг та його еволюція.
4. Вартість грошової одиниці.
5. Інфляція грошей, її суть, види і причини.

Тема 6. Основи ринкової економіки (2 год.)

1. Сутність, риси, структура та функції ринку.
2. Суб'єкти ринку.
3. Ринковий механізм. Закон попиту і пропозиції. Ціна в ринковій економіці.
4. Монополізм і конкуренція.

Тема 7. Ринкова інфраструктура (2 год.)

1. Інфраструктура ринку та її основні елементи.
2. Біржі, їх види і функції.
3. Банки, їх види та функції. Банківська система України.
4. Розвиток ринкових відносин в Україні.

Тема 8. Економічні основи функціонування підприємства.

Підприємництво (2 год.)

1. Підприємство – первинна ланка економіки.
2. Організаційно-правові умови функціонування підприємства.
3. Підприємництво і його види.
4. Капітал як економічна категорія товарного виробництва. Кругообіг капіталу і його стадії.
5. Оборіт капіталу. Основний і оборітний капітал.
6. Фізичний і моральний знос основних фондів.

Тема 9. Ефективність функціонування капіталу (2 год.)

1. Показники використання основних фондів.
2. Витрати виробництва та їх види.
3. Собівартість продукції та шляхи її зниження.
4. Ефективність виробництва.
5. Прибуток і його функції.

Тема 10. Зайнятість та ринок робочої сили. Безробіття (2 год.)

1. Населення та трудові ресурси.
2. Зайнятість населення.
3. Безробіття.
4. Ринок робочої сили.

Тема 11. Трудові відносини і заробітна плата (2 год.)

1. Мотивація праці.
2. Сутність, види і джерела формування доходів.
3. Заробітна плата, її суть, форми і системи.
4. Форми розподілу доходів.

Тема 12. Суспільне відтворення і його циклічність (2 год.)

1. Суть суспільного відтворення і його основні риси.
2. Сукупний валовий національний продукт і національний дохід, їх суть і джерела.
3. Економічне зростання і його типи.
4. Циклічність суспільного відтворення. Види циклів.

Тема 13. Фінансово-кредитна система суспільства.

Державний бюджет (2 год.)

1. Суть і функції фінансів. Фінансова система і її структура.
2. Державний бюджет.
3. Податкова система і оподаткування.
4. Необхідність, зміст, форми і функції кредиту.
5. Кредитна система та її структура.

Тема 14. Система міжнародних економічних відносин (2 год.)

1. Сучасне світове господарство і його структура.
2. Основні форми міжнародних економічних відносин.
3. Валютні відносини і платіжний баланс країни.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА ЇХ ЗМІСТ (28 год.)

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії (2 год.)

1. Зародження економічних знань. Основні етапи розвитку економічної теорії.

Суть поняття “економіка”. Економічна теорія як суспільна наука. Етапи і концепції розвитку науки: меркантилізм, фізіократи, класична політична економія, марксизм, маржиналізм, неокласицизм, монетаризм, кейнсіанство, інституціоналізм.

2. Предмет науки і метод її дослідження.

Виникнення економічної теорії. Предмет економічної теорії і еволюція його визначення. Складові економічної теорії. Економіка позитивна і нормативна. Функції економічної теорії.

3. Економічні закони, категорії і принципи.

Методи пізнання економічних явищ і процесів. Економічні закони і категорії. Місце економічної теорії в системі економічних наук.

Економічні терміни: економіка, виробничі відносини, економічна теорія, предмет економічної теорії, метод, аналіз і синтез, індукція і дедукція, абстракція, діалектика, сутність, закон, економічна категорія.

Питання для самоконтролю

1. Які основні етапи розвитку економічної теорії?
2. Які відмінності між економічною теорією і політичною економією?

3. Чим предмет економічної теорії відрізняється від предмету макро- і мікроекономіки?
4. Розкрийте суть концепцій: меркантилізм, фізіократи, маржиналізм, монетаризм, кейнсіанство.
4. Які функції виконує економічна теорія?
5. Що таке позитивна і нормативна економіка?
6. Назвіть основні методи, які використовує економічна теорія в своїх дослідженнях.
7. В чому сутність економічного закону?
8. Назвіть основні об'єктивні закони, що діють в суспільстві.
9. Як ви розумієте механізм дії і механізм використання економічних законів?
10. Економічна категорія, її суть і значення.

Тема 2. Суспільне виробництво, його чинники (2 год.)

1. Сутність виробництва як процесу суспільної праці.

Матеріальне виробництво – основа людського життя. Засоби і предмети праці. Продуктивні сили і виробничі відносини. Спосіб виробництва. Поділ праці і її кооперація.

2. Основні фактори (чинники) виробництва.

Основні фактори виробництва. Функція робітника. Функція засобів виробництва. Природний фактор виробництва.

3. Економічні потреби і економічні інтереси, їх суть і структура.

Потреби суспільства. Види потреб. Ієрархія потреб. Етапи розвитку потреб. Економічні інтереси. Державний, грошовий і особистий інтерес. Взаємозв'язок потреб, виробництва і попиту.

4. Потреби суспільства і обмеженість ресурсів. Крива виробничих можливостей.

Обмеженість ресурсів і їх раціональне використання. Крива виробничих можливостей. Результати виробництва. Суспільний продукт та його форми.

Економічні терміни: матеріальне виробництво, спосіб виробництва, предмети праці, засоби праці, засоби виробництва, робоча сила, продуктивні сили, суспільний продукт: виробництво, розподіл, обмін, споживання, відтворення, праця, продуктивність праці, ефективність виробництва, потреби, ресурси, обмеженість, національний дохід, відтворення, економічне зростання.

Питання для самоконтролю:

1. У чому суть і роль суспільного виробництва?

2. Які основні фактори процесу виробництва, їх зміст?
3. Яка структура продуктивних сил і їх зміст?
4. Розкрийте сутність відносин і подайте їх класифікацію.
5. Що таке економічні потреби?
6. Розкрийте градації потреб за А. Маслоу.
7. Поясніть суть кривої виробничих можливостей.
8. Розкрийте закон зростання потреб і покажіть взаємозв'язок потреб і виробництва.
9. Що таке економічні інтереси, їх роль у соціально-економічному розвитку?
10. Подайте зміст державного, суспільного і особистого інтересу.
11. Що таке суспільний продукт і його структура?
12. У чому полягає сутність моделі: виробництво – обмін – споживання?
13. Які є типи відтворення, їх суть.

Тема 3. Економічна система суспільства і власність (2 год.)

1. Економічні системи суспільства, їх діалектика і типи

Економічна система і її основні структурні елементи. Історія розвитку економічних систем. Типи економічних систем. Національні моделі економічних систем.

2. Власність як економічна категорія, її суть і функції

Еволюція відносин власності. Форми власності в Україні. Закон України “Про власність”. Реалізація відносин власності.

3. Трансформація форм власності в Україні

Етапи трансформації відносин власності в Україні.

4. Приватизація державного майна в Україні.

Роздержавлення і приватизація об'єктів власності. Форми роздержавлення.

Економічні терміни: економічна система, системи вільного ринку, централізовано-планова економіка, змішана економіка, власність, об'єкт власності, суб'єкт власності, державна власність, приватна власність, економічна власність, юридична власність, майно, володіння, розпорядження, використання, реформування, трансформація, роздержавлення, приватизація, денационалізація.

Питання для самоконтролю

1. Що таке економічна система, її сутність і цілі.
2. Назвіть основні типи економічних систем і їх структурні елементи.
3. Розкрийте сутність системи вільного ринку.
4. Розкрийте сутність системи централізовано-планової економіки.
5. Розкрийте сутність сучасної ринкової економічної системи.

6. Який економічний і юридичний зміст власності?
7. Які є суб'єкти і об'єкти власності?
8. Поясніть місце відносин власності в системі економічних відносин.
9. Які є форми власності в Україні?
10. Які знаєте форми роздержавлення?
11. Які є види приватизації?
12. Чи є доцільним ліквідація державної власності на майно і землю.

Тема 4. Товарне виробництво. Закономірності його розвитку (2 год.)

1. Товарне виробництво, його характерні риси і умови виникнення

Натуральне господарство. Поняття товарного виробництва, його характерні риси та умови виникнення. Просте і розвинуте товарне виробництво, їх спільні риси і відмінності.

2. Товар і його властивості

Товар та його властивості. Сутність споживчої вартості і вартості. Характеристика мінової вартості.

3. Двоїстий характер праці втіленої в товарі.

Двоїстий характер праці втіленої в товарі. Основна суперечність простого і капіталістичного товарного виробництва.

4. Закон вартості, його суть та механізм дії.

Закон вартості. Індивідуальні і суспільні затрати праці. Дія закону вартості в суспільному виробництві.

Економічні терміни: натуральне господарство, товар, товарне виробництво, капіталіст, капіталістичне виробництво, вартість, споживча вартість, мінова вартість, проста праця, складна праця, конкретна праця, абстрактна праця, суспільна вартість, суспільно необхідний робочий час, двоїстий характер праці, корисність, цінність, гранична корисність.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні риси натурального і товарного виробництва.
2. У чому відмінність простого і капіталістичного товарного виробництва?
3. Які умови виникнення товарного виробництва?
4. Яка основна суперечність простого і капіталістичного виробництва?
5. Що таке споживча і мінова вартість товару?
6. Як визначити величину вартості товару?
7. У чому відмінність між економічними категоріями “вартість” і “величина вартості”?
8. У чому полягає відмінність товару від продукту?
9. Які відмінності між конкретною і абстрактною працею?

10. Чому продуктивність праці – властивість конкретної праці, а інтенсивність – абстрактної?

Тема 5. Гроші та їх функції (2 год.)

1. Гроші як засіб розвитку товарно-грошових відносин

Форми мінової власності. Теорії виникнення та історія грошей.

2. Суть і функції грошей.

Суть грошей. Функції грошей: міра вартості, засіб обігу, нагромадження, засіб платежу, світові гроші. Види грошей. Вартість та ціна. Масштаб цін.

3. Грошовий обіг та його еволюція

Закони грошового обігу. Сучасні зміни в грошовому обігу.

4. Вартість грошової одиниці

Етапи розвитку вартості грошової одиниці. Методи визначення вартості грошей.

5. Інфляція грошей, її суть, види і причини.

Інфляція як економічне явище. Вплив інфляції на економічні процеси. Повзуча, галопуюча та гіперінфляція. Причини та наслідки інфляції та шляхи її зниження.

Економічні терміни: гроші, грошова одиниця, грошовий обіг, монета, паперові гроші, готівка, безготівкові гроші, кредитні гроші, бартер, чек, кредитна картка, електронні гроші, грошова маса, міра вартості, засіб обігу, засіб платежу, світові гроші, масштаб цін, інфляція, відкрита інфляція, прихована інфляція, повзуча інфляція, галопуюча інфляція, гіперінфляція, дефляція, валютний курс, валютний паритет, плаваючий валютний курс, конвертованість грошей.

Питання для самоконтролю

1. Причини виникнення грошей.
2. Охарактеризуйте основні теорії виникнення грошей.
3. У чому полягає суть грошей.
4. Розкрийте суть основних функцій грошей.
5. Які є типи грошових систем.
6. Які особливості паперових і кредитних грошей.
7. Бартер і його негативні наслідки.
8. Розкрийте суть закону обігу грошей.
9. Грошова система і її елементи.
10. Що таке “споживчий кошик” і як його розраховують.
11. Валюта і як визначають валютний курс.

12. Роль, місце, причини і наслідки долара в сучасній валютній системі.

Тема 6. Основи ринкової економіки (2 год.)

1. Сутність, риси, структура та функції ринку

Поняття ринку та його характерні риси. Місце ринку в відтворювальному процесі. Функції ринку.

2. Суб'єкти ринку

Об'єкти і суб'єкти ринку. Види ринку. Структура ринку. Ринок засобів виробництва. Ринок праці. Ринок науково-технічної продукції. Фінансовий ринок та ринок цінних паперів.

3. Ринковий механізм. Закон попиту і пропозиції. Ціна в ринковій економіці

Необхідність переходу України до ринкової економіки. Механізм дії ринку. Ціна і ціноутворення в ринковій економіці. Роль і функції цін. Система цін в економіці України. Сутність економічних законів попиту і пропозиції. Ціна рівноваги та її дотримання.

4. Монополізм і конкуренція.

Конкуренція та її роль в ринковій економіці. Форми конкуренції. Поняття монополізму та її вплив на економічні процеси.

Економічні терміни: ринок, суб'єкти ринкової економіки, ринкові відносини, ринковий механізм, попит, пропозиція, ціна, ціна рівноваги, методи ціноутворення, еластичність, фінансовий ринок, цінні папери, ринок цінних паперів, монополія, конкуренція, олігополія.

Питання для самоконтролю

1. Що таке ринок і за яких умов він виникає?
2. Дайте характеристику плановій економіці.
3. Які характерні риси ринкової економіки?
4. Назвіть риси сучасної економіки в Україні.
5. Подайте позитивні і негативні сторони ринкової економіки.
6. Назвіть функції ринку і розкрийте їх зміст.
7. Що таке економічна свобода?
8. Які функції в ринковій економіці виконують підприємці?
9. У чому полягає специфіка функції держави в ринковій економіці?
10. Які проблеми не здатний розв'язати ринковий механізм?
11. Розкрийте сутність законів попиту і пропозиції.
12. Як визначається еластичність попиту і пропозиції?
13. Що являє собою ціна рівноваги і її значення?
14. Що означає зсув кривої попиту і які фактори його обумовлюють?
15. Що характеризують показники монопольної влади?

16. Які ви знаєте форми монополії?

Тема 7. Ринкова інфраструктура (2 год.)

1. Інфраструктура ринку та її основні елементи

Поняття та функції ринкової інфраструктури в економіці. Складові інфраструктури.

2. Біржі, їх види і функції

Біржі, їх класифікація, місце і роль в інфраструктурі ринку. Товарні біржі, принципи їх діяльності. Фондова біржа. Ринок цінних паперів. Види цінних паперів. Валютна біржа і її функції.

3. Банки, їх види та функції. Банківська система України

Банки, їх сутність. Види банківських медитацій. Банківська система України та її структура. Розвиток ринкових відносин в Україні.

4. Розвиток ринкових відносин в Україні.

Формування та сучасний стан ринкової інфраструктури.

Економічні терміни: інфраструктура, біржі: товарні, фондові, фрахтові, валютні, праці, цінні папери: акції, облігації, векселі, ваучери, сертифікати, первинний і вторинний ринки цінних паперів, біржова торгівля, посередники: маклери, брокери, дилери, біржові угоди: аукціон, ф'ючерс, хеджування, торговельно-промислові палати, торговий дім, маркетинг, консалтинг, аудиторська фірма.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття “ринкова інфраструктура”.
2. Назвіть функції ринкової інфраструктури.
3. Для чого запроваджується біржова торгівля.
4. Які функції виконують угоди біржової торгівлі.
5. Якими цінними паперами торгують на фондовій біржі.
6. У чому полягає різниця між центральними і комерційними банками.
7. Чому в сучасному ринковому господарстві України існують тіньові відносини і зв'язки.
8. Розкрийте сутність і структуру тіньового сектору економіки.

Тема 8. Економічні основи функціонування підприємства.

Підприємництво (2 год.)

1. Підприємство – первинна ланка економіки

Соціально-економічна характеристика підприємства. Види підприємств.

2. Організаційно-правові умови функціонування підприємства

Умови відкриття, реєстрації та функціонування підприємств в Україні. Малі підприємства і їх роль у суспільному виробництві. Закони України “Про власність”, “Про підприємництво”, “Про підприємства”.

3. Підприємництво і його види

Суть і види підприємництва, особливості розвитку його в Україні.

4. Капітал як економічна категорія товарного виробництва. Кругооборот капіталу і його стадії

Соціально-економічний зміст поняття “капітал”. Основний і оборотний капітал.

5. Оборот капіталу. Основний і оборотний капітал

Оборот і кругооборот капіталу. Виробничі фонди підприємства. Структура виробничих фондів. Особливості обороту основних фондів.

6. Фізичний і моральний знос основних фондів.

Фізичний і моральний знос основних фондів. Амортизація. Методи нарахування амортизації.

Економічні терміни: підприємство, товариство, акціонерне товариство, партнерство, корпорація, агрофірма, колективне підприємство, кооператив, державне підприємство, малі підприємства, підприємець, бізнес, капітал, постійний капітал, змінний капітал, основний капітал, оборотний капітал, основні фонди, оборотні фонди, оборот капіталу, кругооборот капіталу, фонди: основні, оборотні, знос фондів, фізичний і моральний знос, амортизація, норма амортизації.

Питання для самоконтролю

1. Які ознаки характеризують підприємство?
2. Що таке концентрація виробництва?
3. Які нормативні акти регулюють діяльність підприємства?
4. Які знаєте типи і види підприємств?
5. Дайте загальну характеристику підприємництва.
6. Дайте порівняльну характеристику класичної та інноваційної моделей підприємництва.
7. За якою ознакою підприємства поділяють на малі, середні і великі?
8. Яке місце в системі підприємництва займають малі підприємства?
9. За якою ознакою поділяють капітал на постійний і змінний?
10. Що таке основний і оборотний капітал?
11. Що таке оборот капіталу?
12. Які знаєте види зносу основних фондів?
13. Розкрийте зміст основних методів амортизації.
14. Розрахуйте річну суму і норму амортизації основних фондів, вартість яких складає 400 тис. грн., а їх строк служби 10 років.

Тема 9. Ефективність функціонування капіталу (2 год.)

1. Показники використання основних фондів

Показники забезпеченості і використання основних фондів.

2. Витрати виробництва та їх види

Витрати виробництва на рівні підприємства. Постійні і змінні витрати.

3. Собівартість продукції та шляхи її зниження

Собівартість продукції: планова, фактична, технологічна, виробнича і повна. Умови зниження собівартості. Фактори зниження собівартості продукції.

4. Ефективність виробництва

Ефективність виробництва на рівні держави, господарюючого суб'єкта, працівника.

5. Прибуток і його функції

Прибуток і його функції. Рентабельність виробництва.

Економічні терміни: фондозабезпеченість підприємства, фондоозброєність праці, фондівіддача, фондомісткість, норма прибутку, витрати виробництва, змінні витрати, постійні витрати, собівартість продукції: планова, фактична, технологічна, виробнича, комерційна, індивідуальна, зональна, галузева, корисний ефект, прибуток, маса прибутку, валовий доход, чистий доход.

Питання для самоконтролю

1. Які знаєте показники забезпеченості основними фондами?
2. Що таке витрати виробництва?
3. Які об'єктивні причини зумовлюють формування витрат виробництва?
4. Розкрийте сутність понять “постійні витрати” і “змінні витрати”.
5. У чому полягають особливості формування собівартості в різних галузях економіки?
6. Дайте кількісне та якісне визначення категорії “прибуток”.
7. Яку економічну роль відіграє прибуток?
8. Який економічний зміст норми прибутку?
9. Розкрийте суть поняття “ефективність”. Які ви знаєте види ефективності.
10. Подайте основні показники ефективності використання факторів виробництва.
11. Які наслідки має функціонування витратної економіки?
12. Як розрахувати рівень рентабельності і норму прибутку?

Тема 10. Зайнятість та ринок робочої сили. Безробіття (2 год.)

1. Населення та трудові ресурси

Населення. Людські ресурси.. Трудові ресурси. Відтворення трудових ресурсів. Сукупний працівник. Трудовий потенціал суспільства.

2. Зайнятість населення

Соціально-економічна суть зайнятості. Повна зайнятість. Раціональна зайнятість.

3. Безробіття

Види і типи безробіття. Рівень безробіття.

4. Ринок робочої сили.

Ринок праці та особливості його функціонування. Суб'єкти ринку праці. Робоча сила як товар. Допомога по безробіттю. Механізм державного регулювання зайнятості.

Економічні терміни: людські ресурси, населення, трудові ресурси, трудовий потенціал, відтворення трудових ресурсів, зайнятість населення, раціональна зайнятість, рівень зайнятості, безробіття, фракційне безробіття, структурне безробіття, приховане безробіття, рівень безробіття, пропозиція робочої сили, ринок праці, суб'єкти ринку праці, ціна робочої сили.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність трудових ресурсів.
2. Що таке трудовий потенціал?
3. В чому полягає соціально-економічна суть зайнятості?
4. Охарактеризуйте види зайнятості.
5. Що являє собою ринок праці, які умови його існування?
6. У чому полягає специфіка робочої сили як товару?
7. Які чинники визначають попит і пропозицію на ринку праці?
8. Які знаєте види безробіття, в чому їх суть?
9. Чим зумовлюється закономірний характер безробіття?
10. Проаналізуйте причини безробіття в Україні.
11. Що таке система соціального захисту населення у сфері зайнятості?
12. За допомогою яких методів держава регулює рівень зайнятості?

Тема 11. Трудові відносини і заробітна плата (2 год.)

1. Мотивація праці

Праця і мотивація праці. Ієрархія потреб.

2. Сутність, види і джерела формування доходів

Доходи споживчого призначення. Сутність, види і джерела доходів.

3. Заробітна плата, її суть, форми і системи

Заробітна плата, її форми і системи. Номінальна і реальна заробітна плата. Диференціація доходів населення.

4. Форми розподілу доходів

Крива Лоренца і коефіцієнт Джині. Доходи від власної ренти. Доходи підприємця. Розподіл і використання доходів.

Економічні терміни: праця, мотивація праці, доход, розподільчі відносини, необхідний продукт, заробітна плата, відрядна заробітна плата, номінальна заробітна плата, мінімальна заробітна плата, реальна заробітна плата, прожитковий мінімум, споживчий кошик, бухгалтерський прибуток, економічний прибуток, сімейний дохід, крива Лоренца, коефіцієнт Джині, фонд споживання.

Питання для самоконтролю

1. Що таке мотивація праці?
2. Які знаєте потреби працівника і подайте їх відповідно до ієрархії?
3. Охарактеризуйте види доходів і відмінності між ними?
4. Дайте визначення заробітної плати?
5. Поясніть коли робоча сила стає товаром.
6. Розкрийте зміст, форми і системи заробітної плати.
7. Що таке номінальна і реальна заробітна плата?
8. Які доходи одержує власник капіталу?
9. Охарактеризуйте види прибутку.
10. Що таке рентний дохід?
11. Які існують доходи від власності?
12. Назвіть структуру сімейних доходів за джерелами формування.
13. Які причини диференціації доходів у суспільстві?
14. Поясніть суть і зміст кривої Лоренца і коефіцієнта Джині.

Тема 12. Суспільне відтворення і його циклічність (2 год.)

1. Суть суспільного відтворення і його основні риси

Суть суспільного відтворення і його основні риси. Відтворення виробничих відносин, природних ресурсів і інформації. Просте і розширене відтворення.

2. Сукупний валовий національний продукт і національний дохід, їх суть і джерела

Відтворення валового внутрішнього продукту. Національний дохід, його суть, джерела і методи обчислення. Типи відтворення.

3. Економічне зростання і його типи

Економічне зростання: сутність, типи і фактори. Види та джерела нагромадження. Капітальні вкладення і інвестиції. Споживання суспільного продукту.

4. Циклічність суспільного відтворення. Види циклів.

Циклічність суспільного відтворення. Види циклів. Економічні кризи. К.Маркс, М. Туган-Барановський, М. Кондратьєв, П. Самуельсон про циклічний характер економіки.

Економічні терміни: суспільне відтворення, національне багатство, валовий внутрішній продукт, національний доход, кінцевий продукт, проміжний продукт, зростання, екстенсивний тип, інтенсивний тип, нагромадження, споживання, економічний цикл, економічна криза, депресія, пожвавлення, піднесення, іновації, капітальні вкладення, інвестиції.

Питання для самоконтролю

1. Що таке суспільне відтворення?
2. Види і типи суспільне відтворення.
3. Які основні види суспільного відтворення?
4. Що означає відтворення сукупного суспільного продукту?
5. У чому суть екстенсивного і інтенсивного типу відтворення?
6. У чому спільність і відмінності понять “економічне зростання” і “економічний розвиток”?
7. Дайте визначення фонду нагромадження і споживання.
8. Чим відрізняються капітальні вкладення від нагромадження?
9. Назвіть показники ефективності капітальних вкладень.
- 10.Зобразіть графічно і поясніть причини економічного циклу.
- 11.Дайте визначення і характеристику таких фаз економічного циклу: криза, депресія, пожвавлення, піднесення, рецесія.
- 12.Назвіть основні важелі державного антициклічного регулювання економіки.

Тема 13. Фінансово-кредитна система суспільства.

Державний бюджет (2 год.)

1. Суть і функції фінансів. Фінансова система і її структура

Суть і функції фінансів. Об'єктивна необхідність фінансів. Види фінансів. Фінансова система суспільства та її структура.

2. Державний бюджет

Державний бюджет і його функції. Доходи та витрати державного бюджету. Дефіцит державного бюджету та причини його виникнення.

3. Податкова система і оподаткування

Податки і їх класифікація. Крива Лаффера. Податкова система.

4. Необхідність, зміст, форми і функції кредиту

Кредит і його необхідність. Принципи кредиту. Форми і функції кредиту. Кредитна система.

5. Кредитна система та її структура

Банківські установи. Функції центрального і комерційних банків. Активні і пасивні операції. Розрахунково-касові операції і банківські послуги.

Економічні терміни: фінанси, фінансова система, функції фінансів, державний бюджет, державне казначейство, дефіцит державного бюджету, збалансований бюджет, місцевий бюджет, внутрішній борг, зовнішній борг, податок, податкова система, функції податків, суб'єкти оподаткування, податкові пільги, податкова ставка, прямі податки, непрямі податки, позичковий капітал, кредит: комерційний, банківський, іпотечний, державний, міжнародний, кредитна система, центральний банк, комерційні банки, банківські операції: активні, пасивні, банки: центральний, ощадний, комерційний. Страхові компанії, пенсійні фонди, фінансові компанії, МВФ, світовий банк.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення економічної категорії “фінанси”.
2. Чим відрізняються фінансові і грошові відносини?
3. Назвіть складові елементи фінансової системи.
4. Дайте визначення державного бюджету і розкрийте його функції.
5. Чим відрізняються поняття “асигнування” , субсидії”, “субвенції”, “дотації”?
6. Охарактеризуйте принципи бюджетного фінансування.
7. Що таке бюджетний дефіцит, дайте характеристику його формам?
8. Які позитивні і негативні наслідки державного боргу ви знаєте?
9. Що таке податкова система?
10. Яку роль в економічному і соціальному житті відіграють податки?
11. Чим обумовлена необхідність кредиту?
12. На яких принципах функціонує кредит?
13. Що таке кредитна система?
14. Які функції та операції здійснює центральний банк?
15. Поясніть функціональне призначення комерційних банків.
16. У чому відмінність між депозитами та ощадними внесками?

Тема 14. Система міжнародних економічних відносин (2 год.)

1. Сучасне світове господарство і його структура

Поняття світового господарства, еволюція його розвитку. Міжнародний поділ праці і його форми. Інтернаціоналізація економіки. Етапи розвитку світового господарства та його структура.

2. Основні форми міжнародних економічних відносин

Форми економічних відносин. Вивіз капіталу. Міжнародний ринок капіталу. Всесвітній ринок товарів і послуг. Сутність і причини розвитку міграції робочої сили.

3. Валютні відносини і платіжний баланс країни.

Міжнародні валютні відносини. Умови формування конвертованості валюти. Міжнародна валютна система і її функціонування. Торгівельний і платіжний баланс країни. Міжнародні економічні організації.

Економічні терміни: світове господарство, міжнародний поділ праці, структура світового господарства, міжнародні відносини, світова торгівля, світові ціни, міжнародний рух капіталу, експорт товарів, імпорт товарів, торговельний баланс, вивіз капіталу, платіжний баланс, розрахунковий баланс, золотий стандарт, курс валюти, коригування, конвертованість валюти, міграція робочої сили, міжнародні валютні відносини, колективна валюта.

Питання для самоконтролю

1. Які об'єктивні передумови виникнення світового господарства?
2. Дайте визначення поняття "світове господарство".
3. В чому проявляється міжнародний поділ праці?
4. Які напрями трансформації міжнародних економічних відносин?
5. Які групи країн нині входять до складу світового господарства?
6. Чим відрізняється світовий ринок від національного?
7. Які причини та наслідки міжнародної міграції робочої сили?
8. Що таке торговельний баланс і які його складові?
9. Що означає сальдо, його сутність і види?
10. У чому полягає різниця між платіжним і розрахунковим балансами?
11. Дайте визначення платіжного балансу країни.
12. Що таке міжнародна валютна система?
13. Що таке валютний курс?
14. Що таке конвертованість валюти?

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1

1. Біржі, їх види та функції.
2. Вартість грошової одиниці. Закон грошового обігу.
3. Види ринків і їх функції.
4. Власність як економічна категорія, її суть і функції.
5. Гроші як засіб розвитку товарно-грошових відносин.
6. Грошовий обіг та його еволюція.
7. Двоїстий характер праці втіленої в товарі.
8. Економічна категорія, її суть і значення.

9. Економічний і юридичний зміст власності. Володіння. Використання і розпорядження власністю.
10. Економічні закони, їх суть і характер дії. Загальні і специфічні економічні закони.
11. Економічні закони, категорії і принципи.
12. Економічні інтереси та їх види.
13. Економічні потреби. Закон зростання потреб.
14. Економічні системи суспільства, їх діалектика і типи.
15. Закон вартості, його суть та механізм дії.
16. Закон попиту і пропозиції. Ціна в ринковій економіці.
17. Зародження економічних знань. Основні етапи розвитку економічної теорії.
18. Інфляція грошей, її суть, види та причини.
19. Інфраструктура ринку та її основні елементи.
20. Кредит, його функції та форми. Принципи кредитування.
21. Монополізм і конкуренція.
22. Натуральне і товарне виробництво. Умови виникнення.
23. Основні економічні закони, механізм їх дії і використання.
24. Основні методи пізнання соціально-економічних процесів.
25. Основні теорії виникнення грошей. Валюта і як визначають валютний курс.
26. Основні типи економічних систем.
27. Основні фактори виробництва, їх поєднання та результативність.
28. Потреби суспільства і обмеженість ресурсів. Крива виробничих можливостей.
29. Праця, її природна необхідність. Інтенсивність і продуктивність праці.
30. Предмет економічної теорії й еволюція його визначення. Нормативна і позитивна економіка.
31. Предмет науки політична економія та метод її дослідження.
32. Приватизація державного майна України.
33. Продуктивні сили – стержень розвитку людського суспільства. Роль науки у розвитку продуктивних сил.
34. Ринкова інфраструктура та її основні елементи.
35. Ринковий механізм. Закон попиту та пропозиції. Ціна в ринковій економіці.
36. Ринок як система соціально-економічних відносин. Функції ринку.
37. Розвиток ринкових відносин в Україні.
38. Розкрити суть концепції: меркантилізм, фізіократи, маржиналізм.
39. Розкрити суть концепції: монетаризм, кейсіанство
40. Роль і функції цін. Система цін в економіці України.
41. Споживча і цінова вартість товару. Як визначити величину вартості товару.
42. Суб'єкти ринку та завдання держави в його стабілізації.
43. Сукупний суспільний продукт та його форми.
44. Сутність виробництва як процесу суспільної праці. Процес взаємодії його чинників.

45. Сутність, риси, структура та функції ринку.
46. Суть і функції грошей. Готівкові і безготівкові гроші.
47. Суть та форми виробничих відносин. Способи їх виявлення.
48. Типи і види власності. Трудовий і нетрудовий тип власності. Суб'єкти і об'єкти власності.
49. Товар і його властивості.
50. Товарне виробництво, його характерні риси і умови виникнення.
51. Трансформація форм власності в Україні.
52. Функції економічної теорії.
53. Характерні риси та умови виникнення товарного виробництва, його основні види.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2

1. Агропромислова інтеграція.
2. Агропромисловий комплекс, його структура і функції.
3. Банківська система України.
4. Безробіття та його види.
5. Валютні відносини, платіжний баланс країни.
6. Вартість і собівартість продукції. Їх єдність і відмінності.
7. Види собівартості продукції.
8. Виробничі фонди, їх класифікація і структура. Особливості обороту основних фондів.
9. Витрати виробництва та їх види.
10. Внутрішній валовий продукт, національний доход, їх складові і джерела.
11. Держава як суб'єкт економічної системи.
12. Джерела земельної ренти. Диференціальна рента 1 і 2.
13. Економічне зростання, сутність, типи і фактори.
14. Економічні функції та методи державного регулювання.
15. Ефективність використання факторів виробництва.
16. Зайнятість населення.
17. Заробітна плата, її суть, форми і системи.
18. Земельні відносини та земельна власність в аграрному секторі.
19. Змінні і постійні витрати виробництва. Граничні витрати і граничний продукт.
20. Капітал і виробничі фонди, їх єдність і відмінності.
21. Капітал як економічна категорія товарного виробництва. Кругообіг капіталу і його стадії.
22. Конкуренція і її форми. Монополізм.
23. Концентрація і централізація виробництва. Форми виробничих об'єднань.
24. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки.
25. Моделі державного регулювання економіки.
26. Нагромадження і закон нагромадження. Фонди споживання і нагромадження.

27. Населення та трудові ресурси України.
28. Необхідність і зміст державного втручання в економіку.
29. Номінальна і реальна заробітна плата. Прожитковий мінімум і споживчий кошук.
30. Оборот капіталу. Основний і оборотний капітал.
31. Оборотний капітал і оборотні фонди. Стадії обороту оборотного капіталу.
32. Організаційно-правові умови функціонування підприємств.
33. Основний і оборотний капітал. Кругооборот капіталу і його стадії.
34. Основні форми міжнародних відносин.
35. Підприємництво як суб'єкт ринкової економіки та його функції.
36. Підприємство – первинна ланка економіки.
37. Підприємство і його види.
38. Податкова система і оподаткування.
39. Показники забезпеченості і використання основних фондів.
40. Прибуток підприємства, види та його функції.
41. Проблеми інтеграції економіки України в світове господарство.
42. Рентні відносини. Земельна рента та її види.
43. Ринкова інфраструктура та її основні елементи.
44. Ринок праці. Безробіття, його види і наслідки.
45. Ринок робочої сили.
46. Робоча сила як товар, його особливості.
47. Роль держави у регулюванні рівня зайнятості.
48. Сільське господарство як сфера виробництва та особливості галузі.
49. Собівартість продукції, її види та шляхи зниження.
50. Суб'єкти і об'єкти підприємництва в аграрному секторі.
51. Сутність аграрних відносин і форми власності на землю.
52. Сутність і функції фінансів, фінансова система і її структура.
53. Сутність моделі виробництво – обмін – розподіл – споживання.
54. Сутність, види і джерела формування доходів.
55. Сутність, структура та функції ринку.
56. Суть і багатогранність процесу відтворення.
57. Фізичний і моральний знос основних фондів. Амортизація та методи її вирахування.
58. Форми господарювання у сільському господарстві.
59. Форми і функції кредиту.
60. Форми розподілу доходів. Крива Лоренса і коефіцієнт Джині.
61. Циклічність економічного розвитку. Основні характеристики циклів.
62. Ціна і ціноутворення в ринковій економіці. Роль і функції цін.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Економічна теорія: навч. посібник / В. П. Решетило, Г. В. Стадник, Н. В. Можайкіна та ін.; за заг. ред. В. П. Решетило; Харк. нац. ун-т міськ.

- госп-ва ім. О. М. Бекетова . – Х.: ХНУМГ, 2014. – 290 с
2. Економічна теорія: навч. посіб. / О. В. Стефанишин, М. В. Квак, М. В. Кічурчак, М. І. Терехух; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2015. – 335 с.
 3. Політична економія: навчальний посібник / М.І. Синюченко. – Суми : ТОВ «Видавничий дім «Ельдорадо», 2015. – 176 с.
 4. Шевченко Л.С. Економічна теорія : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін. ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2016. – 268 с.

Додаткова:

1. 2 кн. / за ред. С. Панчишина і П. Островерха. – К. : Знання, 2006. – . – Кн. 1 : Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. – 4-те вид., виправл. і доповн. – 2006. – 723 с.
2. Білецька Л. В. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка) : навч. посіб. / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К. : Центр навч. літ., 2009. – 688 с.
3. Гальчинський А. С. Економічна теорія : підручник / А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко. – К. : Вища шк., 2007. – 503 с.
4. Економічна енциклопедія : у 3 т. / редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Вид. центр “Академія”, 2000 – 2001.
5. Мочерний С.В. Історія економічних вчень (Сучасна економічна думка) : навч. посіб. / С. В. Мочерний, М. В. Довбенко ; за ред. С. В. Мочерного. - Львів : Новий Світ-2000, 2017. - 487 с.
6. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / О. О. Шевченко. - Київ : Центр учбової літератури, 2016. - 277 с.
7. Основи економічної теорії / [Мамалуй О. О., Грищенко О. А., Грищенко Л. В. та ін.] ; за заг. ред. О. О. Мамалуя. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 480 с.
8. Основи економічної теорії : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С. В. Мочерного. – Тернопіль : Тарнекс, 1993. – 686 с.
9. Політична економія : підручник. Ч. 1: Загальна економічна теорія. / під ред. Г. І. Башнянин, П. Ю. Лазур, В. С. Медведєв. – К., 1997. — 302 с.
10. Політична економія : посібник / за ред. В.О. Рибалкіна, В.Г. Бодрова. – К. : Академвидав, 2004. – 672 с.
11. Семюелсон П. Мікроекономіка / Семюелсон П., Нордгауз А., Вільям Д. ; пер. з англ. – К. : Основи, 1998. – 676 с.
12. Экономикс: принципы, проблемы : в 2 т. / Макконнелл К. Р., Брю С. Л. – М., 1996 – Т. 1. – 1996. – 400 с.

